

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

szíjzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Gyümölcsfákon előforduló néhány rovarellenség rövid felsorolása. Sokféle kultur-növényen előforduló néhány rovar-ellenség rövid felsorolása. Dr. Szaniszló Albert. — Gazdasági mozgalom Szilágymegyében. Érdeklődő. — A szőlőmetszési és oltási miveletek. — A kolozsvári lóversenyek sorozata. — Egyvleg. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. —

Gyümölcsfákon előforduló néhány rovarellenség rövid felsorolása.

A rügyek megrágvá és összetapasztva, úgy, hogy a levelek és virágok ki nem fejlenek, vagy pedig a levelek és virágok megrágvá száraz csomókat képeznek, mintha megválnának perzselve. A kár okozója 5 pár lábu hernyó.

Rügyek, levelek, virágok 8 pár lábu, társaságban élő, hernyok által pusztítottak; és pedig a hernyó hátán három fekete és két sárga barna hosszirányu csík van.

A hernyó testén fehér, kék, vörös és sárga csíkok vannak.

A hernyó sötét barna színü, sárga barna körökkel; hátán két szakadozott vékony vörös vonal, a testgyűrük oldalán egy-egy fehér folt; a 9-ik és 10-ik gyűrűn egy-egy cinóber vörös kis szemölcs.

A hernyó háti oldalán elől kék, hátul vörös szemölcsök vannak. (E hernyók tavasszal kelnek ki a tojásból; tojásaik tapló kinézésü képletbe rakva, a fáknak nem magasan a k v ő ágközeibe vannak helyezve.

1. Egy vagy más araszoló lepkének (*Geometra*) álczája, leginkább *Cheimatobia brumata* és *Hibernia defoliaria*.

Sokat sohasem láttam belőlük, egy ismerősöm azonban Kolozsvár környékén épen az őszön (mert a kifejlett lepkék ezeknél ősztől-tavaszig kaphatók) igen sok *Cheimatobiát* talált egyszerre. —

2. *Pieris Crataegi* (galagonya pillangó) álczája. —

3. *Gastropacha neustria*. Gyűrűs hernyó, (mert a tojások gyűrű alaku csoportba vannak lerakva.) —

4. *Liparis chrysorrhoea* álczája. (Mollesleg itt emlitem fel a *L. aurifluat* is.) —

A hernyó vörös barna tüskékkel bir.

Körtefa levelei lazán összekötözve s azok közt a levelekből táplálkozó álhernyók csoportosan találhatók; ezek sárga szíűiek fekete fejjel, 3 pár lábbal és egy toló tábpárral.

Majusban vagy június elején a gyümölcsfák, különösen pedig az almafák bántalmaztatnak egy csoportosan élő kis természetű hernyó által; a faszek felett fonalak hálószerűleg vannak elhuzva; a hernyók 8 pár lábuak, színök sárgás, testükön sorokba helyezett fekete pontokkal.

Az almafa virág-bimbói nem nyílnak ki, hanem elsorvadnak, megbaruulnak s bennök egy lábatlan fekete fejű álcza van

Az éretlen alma és körte a fáról leesik s meg van szurkálva; benne egy vagy több láb nélküli sárga fejű, sárgás fehér testű álcza van.

Az almafák legveszélyesebb ellensége.

Cseresznye gyümölcsben gyakori egy fej és láb nélküli álcza.

Mogyoró gyümölcsben barna fejű, sárgás fehér testű lábatlan álcza.

5. *Liparis dispar* álczája.

(A 2., 3., 4. és 5. alatt említettek képezik általában szólva a kolozsvári gyümölcsfák legjelentékenyebb hernyó-ellenségeit.) —

6. *Vanessa polychloros* álczája.

Kolozsvárt ritkaság. —

7. *Lyda pyri* álczája (álhernyó.)

Körtéfán minden évben kapom. —

8. *Hyponometa* fajok álczái.

Almafán minden évben találom. —

9. *Anthonomus pomorum* álczája (körténéi A. pyri.)

Munkájának eredményét Kolozsvárt a gyümölcsstermelők általában ismerik. —

10. *Rhynchites Bachus* és *Rh. auratus* álczája.

Egy-kettőt minden évben találók. —

11. *Schizonevra lanigera*. Vértetű.

(Hogy hazánkban előfordulna, e tekintetben biztosan megállapított esetről ez ideig nincs tudomásom.) —

12. *Ortalis cerasi* álczája.

(Ezekivül itt még néhány orrmányos bogárnak álczáit említhetném.) —

13. *Balaminus nucum* álczája. —

Sokféle kultur-növényen előforduló néhány rovarellenség rövid felsorolása.

Van egy néhány rovarellenség, melyet sem egy, sem más növényhez vagy növénycsoportozhoz kötni nem lehet; a melyek tehát ugy cikksorozatomban eddig tárgyalt, mint más és pedig a legkülönfélébb növényeken előfordulnak. Ezeket itt cikksorozatomban végen említem fel, bár helyök inkább elől lett volna.

E rovarok és rovar csoportok — melyeket nagyjában mindenki ismer — következők:

a.) **G y ö k e r e n :**

1. A különféle cserebogarak álczái; (*Melolontha*,

Rhyzotrogus, Anisoplia stb.) köznyelven pajor csimaz.

2. Drótférgék vagyis paltanó bogaék (Elater) álczái.

Ezek majdnem kizárólag csakis gabnaneműekről küldetek hozzám — és pedig minden év tavaszán 2—3 küldemény.

3. Gryllotalpa vulgaris (lótetű.) —

b.) Száron és leveleken:

4. Melolontha vulgaris (cserebegár) kifejlett alakja.

5. Sáskák, u. m.: Caloptenus italicus (olasz sáska) stb.; ritkán Pachytilus migratorius (vándor sáska.)

6. Levéltetvek vagy hamuférgék (Aphis) sokféle fajai.

Ezzel befejeztem ezen közlemény sorozatot.

Dr. Szaniszló Albert.

Gazdasági mozgalom Szilágymegyében.

Alkotmányos életünk nemzetgazdasági vezérei oda terelték a dolgót, hogy köznépünk a mezei gazdaság és gyümölcsfatenyésztésben szükségeltető oktatást a községi tanítóktól kapják meg, mint a kikkel életök szorosan összefügg.

Ez okból bocsátattott ki rendelet és körlevél a vallás és földmívelési magas ministeriumok által, úgy az egyházi, mint világi hatóságokhoz, melyeknek kíséretében figyelmében ajánlatik néhai Lukács Sándor gyümölcsészeti vándortanár által, a községi faiskolák feladatáról és azoknak berendezéséről és kezeléséről készített utasítás. Szólnak ezen magas kísérő iratok arról is, hogy a községi tanítók miképpen oktassák a gyermekeket gyakorlatilag a mezei gazdaság és kerítészet főbb fogásaiban.

A röviden jelzett combinatiók kifoelyása lett mindenesetre az, hogy az elemi tanító-képezdekben a mezei gazdaság és kertészet kötelezett tantárgy képpen adatik elő, hogy kiképzést nyerjenek a növendékek jövendőbeli terhes feladatuk teljesíthetésére.

Az ismertetett rendelet és körlevél, valamint a törvény által kötelezett és a legtöbb községben ki is hasított községi faiskolák területén a Lukácsy-féle utasítás még nincs foganatosítva, a mi országosan jellemzi mezőgazdasági életünket.

De eltekintve az általánosságtól és vonatkozattva vizsgálódásunkat Szilágymegyére, egy nagyon is korszerű mozgalom indult meg a napokban közigazdasági életünkre vonatkozólag.

Ugyanis: „A szilágymegyei tanítótestület“ zilahi járás-körének folyó év majus hónap 30-án, Balla községében tartott népes közgyűlésén egy nevezetes és korszerű felolvasás tartatott azon akadályokról, melyek útjában állanak a gyümölcsfatenyésztésnek a nép életébe való átmehetésre nézve.

Ertekező Fodor Dániel zilahi tanár és a kör derék elnöke, a ki fáradságot nem ismervé, földrajzi és közigazdasági szempontból beutazta Szilágymegyét, egy igen fontos és közigazda-

sági tekintetben véve megyénket nagyon is közlőrl érdeklő indítványt terjesztett elő, melyet a kör, Faluvégi Albert zilahi állami képezdei igazgató és több más derék köri tag, beható megvitatása után el is fogadott s az eszmét magáévá tette.

Hogy miképpen hangzik a már jelzett és megyénkre nézve oly nagy horderővel bíró indítvány álljon itt a következőkben:

„Tekintettel Szilágymegye földrajzi fekvésére, kedvező talaj és éghajlatára, lakóinak főfoglalkozására; tekintettel továbbá arra is, hogy itt, a hol a közigazdasági téren sem államilag, sem pedig társadalmilag ez ideig még semmi sem történt, méltán felhívhatjuk köri gyűlésünköl a megyei általános tanító-testület útján, Szilágymegye törvényhatósági állandó népnevelésügyi bizottság-át, hogy találjon utat-módot arra nézve, miszerint:

1.) A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium figyelme hivassék fel arra, hogy a zilahi állami tanító-képezde és a zilahi államilag segélyezett polgári iskola, a vidék közigazdasági érdekeinél fogva megkívánja, miszerint zilahi város határán állíttassék fel egy kisszerű „mintagazdaság: továbbá a két intézet számára rendszeresíttessék egy gazdasági szaktanári állomás, mely állomáshoz a két intézet gazdasági tárgyain kívül hozzá lenne kötve még a képezdénél a természetrajz tanítása és a mintagazdaság vezetése.

2.) Tekintettel a már kihasított községi faiskolák sikeres és okszerű kezelésére, a néptanítók munkásságának ösztönzésére, a fenuálló megyei négy tanítói járás-kör részére külön-külön, megyei vagy állami pénztárból, 100-100 frt tiszteletdíj adassék, mely összeg az illető járáskörökben évenként azon tanítók között lenne kiosztandó, kik a gyümölcsfatenyésztés körül a legnagyobb szorgalmat és a legtöbb sikert tanusítanának, egyszersmind ezen tiszteletdíjért az illetők a járáskörben levő faiskolák feletti felügyeletet is gyakorolnák. Azonban ezen

tiszteletdíjat csak addig élveznék, míg valamelyik járásköri tagtársuk által a községi faiskola kezelésében tul nem szárnyaltatnak

3.) A köri gyümölcsészeti felügyelők főfelügyeletével pedig egy, a központban alkalmazott gazdasági tanár biztatná meg, ki ezen tisztét a különböző szünidők alkalmával végezné s ezen különböző kirándulásai alkalmával szerzett tapasztalatairól, mindannyiszor hivatalos jelentést tenne a megyei gazdasági egyesületnek vagy pedig az illetékes tanfelügyelőségnek.

A fentebbiekben ismertetem azon nagy horderejű indítványt, melynek szellemét tekintve, azt mondhatjuk, hogy a dolog gyakorlati oldalát fogta fel. Avagy várható-e siker a községi tanítók működésében, míg kiképzettésük egészen elméleti s a dolog gyakorlati oldalát még szemléletképpen sem élvezhetik? Ugy van a dolog a polgáriiskolával is, mely kellő terjedelmű helyiség hiányában szintén nem felelhet meg azon szép feladatának, hogy időközben iparossá lett, vagy a szülei körébe haza tért és gazdává leendő ilju nemzedékeinek egy gyakorlati képet nyújthasson utánzás végett, ha már az órák csekély száma nem engedi, hogy az elméleti magyarázatokba mélyedjen el a tanító.

Mondhatja erre valaki, hogy hiszen van kert is, hol a kertész gyakorlatilag oktat; az elméletet pedig előadja a segéd-tanár. De kérjük ezen tételnél azt, hogy honnan szerezi meg a mathematicus vagy geographus segéd-tanár, ehhez az ismereteket és ha ugyan valamelyik könyvtanulmányozása által az előadást végezheti is, minő gyakorlati értéke van annak? Az elmélet fog maradni haszontalan időtöltésnek, a gyakorlat pedig félszeg ismeretnek. Siker nem lehet már azon okból is; mert a segéd-tanárok folytonos változásnak vannak kitéve s midőn működésüknek már sikere lenne, jön az utód és önkulással kezdi meg működését a növendékek nagy kárára. Pedig hol van nagyobb szükség szakszerűsége, mint a mezei gazdaság terén? Ha az ellenkező állana, akkor bizonyára nem reformálták volna gyakorlati irányra a tulajdonképpen alsó és felsőbb gazdasági tanintézeteket. Nem a gyakorlatiasság mellett szólnak-e az újonnan felállított polgári iskolák mellé berendezett ipari tanműhelyek, vagy maradvá kitzűzött tárgyunknál, mit szólnak a felsőnépiskolák mellé gyakorlati gazdasággal berendezett szakosztályok? Ha ezeknek szükségük van, mint leendő iparosoknak vagy gazdáknak gyakorlati oktatásra, annál több szüksége van a képez-dei növendékeknek, kinek gazdasági tanítónak kell lennie az elemi ismeretek tanítása mellett.

Mindaddig tehát, míg a fenti indítvány folytán, szakszerű oktatási rendszer nem létesítetik, a községi tanítók működése a mezei gazdaság terén a nullával határos.

Térjünk át már most tárgyunk másik oldalára. Ugyanis minden téren a díjazás útján igyekeznek, úgy testületek, mint országok versenyt ébreszteni fel az emberekben s csupán csak a nyomorral küzdő községi tanító legyen hivatva a köznépet úgy szellemi, mint anyagi munkájával jólétre vezetni? Bizony igaza van értekezőnek, hogy míg verseny nem hozatik létre a

községi faiskolák kezelésében s arra szakértői felügyelet nem gyakoroltatik, addig a faiskolák feladata el van tévesztve s hiában kötnek a nemzetgazdák nagy reményeket hozzá! És miért? Azért, mivel a képez-dei növendék nagyon hiányos oktatást nyer, különösen a mezőgazdaságban és ennél fogva nincs képessége, hogy azt okszerűleg kezelje és abban oktathasson; továbbá mert még sok községben azon elélhaladott koru tanítók tartják elfoglalva az állomást, kik épen semminemű oktatást sem nyertek a gazdasági és kertészeti szakmából. Szóval ezekre általában szakszerű felügyelet kívántatik meg, hogy a minden község faiskolája számára egyenletesen elkészített előleges tervezet szerint kezdessék meg a munka. Hogy pedig előleges tervezet nélkül szakszerűen hozzáfogni a gazdasági avagy kertészeti ügyekhez nem lehet, annak magyarázatával e lap hasábjain már számtalanszor találkoztunk.

A fentebbi indítványt ismertetni halaszthatatlannak tartottam annális inkább; mert olyan téren mozog az, melyen a magas kormányok ohajai nagyon kis mértékben valósultak. E mellett, különösen a gyümölcsstenyésztes lévén megyénk egyik főjövedelmi forrása, abban nem emelkedést, sőt hanyatlást látunk az elvénuült és nem ujitott gyümölcsösökben. Javítani az állapotot mulhatatlanul kell, azt megyénk tekintélyes és itt megvénuült emberei közül is sokan elismerik s az indítvány gyakorlatiasságát máltányolják. Most még csak az van hátra, hogy ezen indítvány szélesebb körben is ismeretes legyen megye szerte. Mi jövőre is mindent megteszünk, hogy azt az illetékes felsőbb hatóságok útján érvényre juttassuk; mert a megyének lakossága 24,000 apadást mutat az újabb statisztikai adatok nyomán, az pedig figyelemre méltó szomorú jelenség!

Érdeklődő.

A szőlőmetszési és oltási miveletek.

(Vége)

e.) Alacsony félkarikás.

Ez leginkább Württembergben szokásos mivelet, melynél a rendes mivelet megkezdésekor a tőkefejből kinőtt vesszőkből egy 25—30 cmt. hosszú ugarcsapot hagynak meg s az ebből kinőtt hajtások közül a felső vesszőt a jövő tavaszon 10—15 szemre szálvesszőnek metszetik, melyet a tőke mellé, vagy a sorok közé vert karóhoz felfívre meghajtva — megerősítettnek, a többi vesszőket pedig 1—2 szemes csapra metszik.

A tőke erősödésével pedig a tőkefejből még több ily ugarcsapot is hagynak, úgy, hogy a rendes miveletnél már minden tőkén 2—4 ilyen hosszú ugarcsapos szálvessző is látható, melyek ugyanannyi ágra huzatnak szét és az össze-visszavert vendég karóhoz erősítettnek meg.

A szálvesszők nem vágatnak le ugarcsapostól minden évben a tőkefejről, hanem vagy a szálvessző alsó szemjéből vagy pedig az ugarcsap oldalcsapjaiból kinőtt erősebb vesszőket hagyják meg szálvesszőnek es így a kezdetben meghagyott hosszú ugarcsapok már czombokká erősödve is, mindaddig hagyatnak, míg azok felsőbb vagy alsóbb részéből szálvesszőket nyerhetnek s míg a szálvesszők rendkívül fel nem magassod-

nak. Épen ezért ezen rendszerellen kezelés mellett azután a meghagyott félívek különböző magasságban foglalnak helyet.

Előnye: Nagymennyiségű termés.

És a termőnyelvek szilárdabb állása.

Hátránya: A termés magasságának egyenletlenségéből származó hátránya a termés minőségére.

A bizonytalan rendszer.

A vesszők be nem fedhetése.

Az össze-vissza huzott szálvesszők lombjai által a termés elárnyékolása.

A munka megnehezítése.

És a csunya rendetlen kinézés.

f.) Magas félkarikás-mivelet.

Ez és az előbbi között csak az a különbség, hogy ez magassabb karó mellett miveltetik és hogy az egyes tőkéken nevelt még magasabb czombokon különböző magasságban 2—3 szálvesszőt is meghagyunk, melyek a tőke karójához több emeletben f-ívre meghajtva, erősítetnek meg.

Előnye: a termésnek csekélyebb mérvű elárnyékolása.

A szőlő közötti szabad járhatás.

A szőlőültetvény szebb kinézése.

Hátránya: A termés nagyobb magassága a minőség rovására.

A hosszabb karók szükségése.

g.) Ménesi karikás-mivelet.

A ménesi karikás mivelet is open oly szálvesszős, mint a Rajnai, Guyot, Houbrenk stb. miveletek, csak hogy ennél az évenként meghagyott 1—2 szálvesszőt, ha a tőke ereje engedi, még hosszabbra hagyják és azt nem vízszintesen vagy félívre nyújtják a másik tőke felé, hanem saját karójához a sor irányában egyiket fölfelé, másikat lefelé fordítva egész ívre hajtják meg és két helyen kötik meg vesszővel.

Előnye: nagymennyiségű termés.

A karikák nem magas és egyenlő állása.

A karikákon levő termőnyelvek legszilárdabb állása.

A szőlő kényelmes munkálkodáza.

A szőlőtábla szép kinézése.

Hátránya: Hogy valamivel erősebb karót kíván.

Különbö a hol a talaj ereje vagy a trágyázás olcsósága megengedi: minden eddig leirt tőke-miveletek között leginkább ajánlható.

II. Erdélyi karikás vagy czomb-mivelet

Ennél a miveletnél tőkefej nem képeztetik, hanem a törzs teste (czomb) felett azonnal a vesszők következnek, melyek minden évben egész karikára hajtva, a saját karójokhoz két helyen megerősítetnek. A meghajtott karikák szemjeiből kifakadt termővesszők közül a legalsó egy két szál a jövő évi karikának szánya, mint ugarvessző, a kacok és hónaly hajtásoktól megtisztítva, hárssal a karóhoz kötteik, a karika többi termőnyelvei pedig a felső fűrt felett még egy bütyök meghagyásával visszacsönkáztatnak.

A következő évi metszések a kitermett karika egész a

meghagyott új szálvesszőig bevágatik, a meghagyott 1—2 szálvessző pedig 15—20 szemre megmetszve ismét ívre hajtatik.

Ezen miveletnél a kezdetben egy águ czomb a két karika meghagyásával két ágra, sőt a 3—4 karika meghagyásával 3—4 ágra osztva, minden évben feljebb nyulik mindaddig, míg igen magasra fölemelkedve, a kötözés és gyomlálási munkákat megnehezíti s az új ugarvessző a karó magasságán túlhaladva, védtelen marad.

Általában megjegyeztetik, hogy — miután a szőlőfűrt kiválóan a két éves, vagyis harmadik menendő évre fán terem, ennél fogva a karikás mivélésnél szem előtt tartandó az, hogy mindig könnyen hajlítható két éves fiatal fát neveljünk.

Az első évben a szőlőtővéből gyökshajtást hagyunk félméternyire. Második évben az két karikának való magfát nevelvén, mint fiatal fa könnyen le hajlítható és kár nélkül elfedhető. Harmadik évben a csak fél méter magas csapról nevelt magfa a földhöz közel termőfa gyanánt karikára hajtva, minden igényeinket kielégítő termésre nyújt reményt.

Vagy pedig mielőtt a karikák felugranának, a szőlőfa alsó, vagy épen a földalatti részéből kihajtott sarjából egy alkalmasabb gyökshajtás hagyatik és ez a jövő tavaszon 15—20 cmt. hosszú csapra metszetik, melynek a felső szemjéből nőtt erős vessző nyáron szepen megtisztogatva, karóhoz köttetik és a következő tavaszon már 15—20 szemre, vagyis 80 cmeterre — 1 méterre megmetszve, karikának hajlható. A felugrott régi czomb pedig ugyanakkor töből elvágatik, vagy ha még nagyon fel nem magasodott és elég erős vesszővel bír, még 1—2 évig az is meghagyatik.

Ily módon az erdélyi karikás-mivelet egy századon keresztül is alacsonyan és fiatal jó erőben fentartható.

Előnye: A legnagyobb mennyiségű termés.

A töből hajtott sarjak általi könnyű fiatalítás.

A szőlőfa erejének csak a jövő évi szálvessző nevelésére és az ideai termés kifejlesztésére való fordítása.

Hátránya: Rosz kezelésnél a termés magassága és a sok karika meghagyása miatt a termés fejletlenségéből származó silány minőség.

Az igen hosszú és erős karók költségessége.

A czomb-miveletekhez hasonlítanak a lugasoknak nevelt szőlőfák metszései is, mivel tőkefej ezeknek sem neveltetik, hanem az elnyult czombok végein rövidebb vagy hosszabb csapokat hagyatnak, melyek jövőre a meghagyott csapok hosszúsága által ismét a czombokat hosszabbítják, minél fogva az így kezelt lugasok rendszeren felugranak s az alsó részük felkopaszodása miatt csunya szabálytalan kinézetet nyernek.

III. Lugas miveletek.

Lugas miveleteknek nevezük mindazon hosszabb miveleteket, melyek épületek, kerítések oldalainak, sétahelyek és szőlőszegélyeknek befuttatására használtatnak.

A lugas miveletknél a törzs teste (czomb) egy szálan elkezdve, a mint fölfelé halad, minden rend, lécz vagy sodrony-

nál elágazik és oly irányban vezettedik, a mint azt a különböző czélokra készült befuttatása megkívánja, de az elhuzott törzstesteken 20—30 cm. távolságban mindenütt töke fejecskék neveltetnek, melyekből kinőtt termőnyelek 50 cm. hosszúságra megkürtítva, csakis a termés kifejllesztésére hagyatnak meg, minden metszéskor pedig aggszemes csapokra metszetnek.

A lugas-miveletekhez tartoznak:

- a.) Az oszlop-lugas, mely 2 meter magas, erősebb oszlopokra csavar alakba vezetve, táblákban is miveltetikt
- b.) Sétalugas, ez épületek, kerítések oldalán és szőlősegélyeknél különböző magasságban, csak egy lapot képez.
- c.) Kapulugas, két oldal és telővel bíró séta helyek befuttatására szolgál.

A lugasok, kivéve az oszlop-lugast, mindenütt lécz vagy sodrony várhoz erősítve neveltetnek, melyeknek készítésére nézve meggyendő, hogy ezen várak mindig vízszintesen huzasanak ki és pedig egymás felett 50 cm. távolságban s a sodronyon futó törzstestein levő töke fejecskéből kinőtt termőnyelek pedig a fölöttük levő sodronyon szépen elosztva úgy kötötnek meg, hogy azok mindég függélyesen álljanak, azután a kötés felett megcsontkázatlanak.

A kolozsvári lóversenyek sorozata, 1881. october 2-án.

(Vége.)

III. Polgári és Kolozsvár városi díj 250 frt. Futhat minden állandóan Kolozszárt lakó Kolozsvár városi polgárnak legalább 3 hó óta bona fide birtokában lévő lóva. Tenyésztők kizárva. Távolság 2000 meter. Teher kiegyenlítés nélkül. Urlovarok színben vagy egyenruhában. Tétel 10 frt, fele bánat. Tét- és bánat felét a második kapja a 3-ik ló tételének levonása után. Legalább három különböző tulajdonos lovának kell futni, különben a díj nem adatik ki. Nevezés september 15-ke déli 12 óráig.

IV. Akadály verseny, aláírási díj. Futhat minden erdélyi birtokos, vagy Erdélyben állomásozó ezredbeli tiszt bona fide tulajdonában lévő ló. Távolság circa 4000 meter. Teher 75 klgrmm, 4 évesre 5 klgrammal kevesebb, ménre 1 $\frac{1}{2}$, teliverre 2 $\frac{1}{2}$ klgrammal több. Erdélyi mén vagy kancza ivadékára 2 $\frac{1}{2}$, mindkettőre 4 klgrammal kevesebb. Lóra, mely gát vagy akadályversenyben még nem indult, 3 klgrammal kevesebb, gát- vagy akadályverseny nyertessére 3 klgrammal több. Erdélyen kívül elletett lóra 5 klgrammal több; nem Erdélyben idomított lóra még 4 klgrammal több. Urlovarok; üzleti lovar 5 klgrammal több. Urlovarok; üzleti lovar 5 klgrammal több. Tétel 20 frt, fele bánat. Tét- és bánatokat a második ló kapja, a pályaköltségek levonása után. Nevezés september 4 déli 12 óráig.

V. Vigaszversony Handicap ketelező mindazon lovakra, melyek ez évi kolozsvári versenyeken az Asszonyóságok díjára, Államdíjakra vagy az Eladó versenyre nevezve lettek. Futhat

csak olyan ló, mely a fennirt díjak valamelyikéért indult, de nem nyert. Távolság 1600 meter. Tét 40 frt, bánat 25 frt. September 15-ig jelentve 15 frt. — Terhek september 10-ig közzététetnek.

VI. Földészek versenye, adva több sport-kedvelő által.

M e g j e g y z é s e k.

1. Bármely versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat s ilyen is csak: ki bona fide nevezi lovát.

2. Részvényeseknek csak az tekinthető, ki a versenyekig e célra szerkesztett nyilatkozatot — hogy 10 évig az egylet részvényes tagja óhajt lenni — aláírja és az első évi részvényt-díjat 10 frtban lefizeti.

3. Részvényes sem idomár sem üzleti lovar nem lehet.

4. minden nyeresémből 5% az egyleti pénztár javára levonatik.

5. Minden pályázó lótól, annyiszor, a hányiszor indul, 5 frt indulási pénz és 5 frt gyeppez az egyleti pénztárba fizetendő.

6. Teherességül a kilogramm szolgál a távolságnál a méter.

7. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar színeivel, a ló származásával, a terhek pontos kiszámításával kell az ez egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

8. Csak levél vagy táviratilag tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megjőjön.

9. Az illető lótulajdonos urak és idomárok figyelmeztetnek hogy eltérőleg a pesti vagy más magyarországi pályákon fenálló szokásoktól, a kolozsvári lovaregylet határozatából, valamennyi tét- és bánatösszeg a versenyek előtti este 6 óráig a titkárságnál befizetendő, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek említett ideig be nem fizettettek, pályázásra nem cserzetnek.

10. Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily czim alatt: „Versenyt illető“ Bartha Lajoshoz Kolozsvárt, lóter 2-ik szám, bérmentesen intézendők.

A lovaregylet megbizásából:

Bartha Lajos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

— F. Szárazság idején a megöntözött növények töve körül a nedves földet pár centimetryni vastagon laza száraz földdel be kell takarni; mert e réteg a vizet nem képes lazaságánál fogva a felületre emelni; hanem ellenkezőleg védi azt a szél- és naptól és így a viz elpárolgását akadályozza.

— Mely fák vérzenek és mely évszakban? Minden szőlős gazda tudja, hogy a tavasszal, leveledzés előtt

megmetszett szőlővenyigék sebétől nagy erővel tolul ki a nedv. Így vérzenek még a juharok, nyír, gyertyán, dió és somfa s néha egyes bükkpéldányok is. A fenyők soha. A rendes vérzés tart a juharoknál a levél lehullásától az újra zöldülésig, természetesen csak fagymentes időben; a diónál kezdődik januárban, a legtöbb vérző fanemnél azonban időjárás szerint február vagy márcziusban, szőlőnél marcius vagy áprilban s mindeniknél bevégeződik a kizöldülés kezdetével. Oka még elegendően kiderítve nincs.

(F)

— Borászati kiállítást és borvásárt rendez a kassai kereskedelmi- és iparkamara a zemplénmegyei gazdasági egyesülettel egyetértőleg 1881. october 20—23-ik napjain Sátoralja-Ujhelyen, melynek részletes programja az erdélyi gazd. egylet titkári irodájában megtekinthető.

— A csontármagvu gyümölcsfák mézga-folyása. A csontármagvu gyümölcsfák egy betegségnak vannak alá vetve, melyben, ha nem segítünk rajtuk, rövid idő alatt elpusztulnak. Ez az ugynevezett mézga-folyás, mely az 1879-dik szigorú tél után kivált a múlt nyáron s az idén mutatkozik nagy mértékben barackfáinkon. A fának nedve a kéregnek egy repedésén kiömlik és a felületen kemény mézgvává sűrűsödik bet A kéreges fehéres és fekete; a kifolyó maró nedv megtámadja a fának többi még ép részeit is, ezek elszáradnak, elhatnak és a fa elfenésedésben tönkre megy. A kéreg minden sértése — ha csak azonnal gondosan nem kezeljük — előidézheti e gonosz betegséget. Itt mindjárt kezdetben gyökeres gyögmód szükséges, még pedig egy késsel végzett erős metszés, mely által a beteg hely egész az ép fáig eltávolítatik, az így származott sebfelületet pontosan befedve (oltó viasszal vagy más anyaggal) még megmenthetjük a fát. (M. f.)

— Az énekes-madarak kiméltése. Tudjuk, hogy a gyepekben és olló alatt tartott eleven sövényekben s bokrokban fészkelnek legtöbbször az énekes madarak. A gyepeket s eleven sövényeket legtöbbször olyankor szokták ollózni (metszeni), mikor a madarak flai még a fészekben vannak. A gyermekek könnyebben meglátják a madárfészket, azokat elpusztítják; hogy ezt ne tehessék, Kasszal hatósága rendeletet adott ki, melynél fogva a kerítések megmetszését a madarak költése idejére betiltotta. Nem költenek a madarak októbertől február végéig, tehát eze időben van ajánlva a gyepek megmetszése. Követésre méltó rendelet. (n. k.)

— A hüvelyes növények gyökereiben előforduló gumós daganatokat a legfiatalabb képzősejtszövetbe (meristema) betolakodó gombasejtfonalak (hypha) okozzák, melyek behatolás után végtelen apró, még a gyökérsejtfonál is sokszorta parányibb darabokban, fanallagokban fűződnek le a gyökér belsejében és ezek megint osztódás által szaporodva a tápsejtszövet (parenchym) sejteket megtöltik. A növény élő szöveteinek ezen betolakodó szerves lényecskével való küzdelme okozza a beteges meggumosodást. Ugyanez idézi elő az egerfa gyökereiben előforduló hasonló daganatokat is B. Frank tanár szerint, a ki illető cikkében, az ákácot nem említi meg. Kétséget nem szenved azonban, hogy az ákácfa gyökeres előforduló gumók is ily jelentőséggel bírnak. Ezért alólirt, teljesen visszavonja azokat,

a miket: „A mezőség kopárainak befásítása“ czimű munkájában a gumókról mondott, azok jelentőségét akkor félreismervén. —

(F. L.)

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, 1881. június 12-től június 18-éig.

Buza lanyha üzlet, forgalom 70,000 metermázsa, ár 11 frt 43 kr.

Rozs gyenge üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 10 frt 40 kr.

Árpa közönséges, forgalom 3000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6-60 frt, seres árpa 7-90 frt.

Zab gyenge üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 6-50 frt.

Törökbuza lanyha üzlet, forgalom 12,000 metermázsa, ár 6-45 frt.

Gyapjú. A jövő héten kezdetét veendő ugynevezett vácsi gyapjú vásárra eddig beérkezett bel- és külföldi nevek már a lefolyt héten is jelentősebb forgalmat hoztak piacunkra, úgy hogy körülbelül 2500 bécsi mázsa különféle gyapjú vásároltatott, de a mi az árakat illeti, csak hamar bekövetkezett azon eset, melyet a lefolyt németországi gyapjувásárok hangulatából ítélve, már legutóbbi tudósításunkban előre is jeleztünk, t. i. hogy a külföldi árakhoz mérve gyapjúnk ára piacunkon is mintegy 10—15%-nyi áresést szenvedett a múlt évi árakhoz képest, tavalyi egyenyireltü homok és erdélyi cigaja gyaju, sőt 20%-ot és többet is vesztett múlt évi áraikból.

Az idej gyapjubani felhozatalok eddig különben még nagyon csekélyek. A következő eladások történtek: 2000 b. m. Zsirgyapjú 35—40 frtjával, 100 b. m. finom urasági pestvidéki 80—82 frtjával, 200 b. m. posztógyapjú 88—95 frtjával, 100 b. m. tavalyi baranyai kétgyireltü nyári gyapjú 60—63 frtjával, 150 b. m. erdélyi cigaja gyapjú 84 frtjával 56 klgmönként.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest június 18. | Bécs június 18.

Buza	12 40—13 60 frt	11 35—14 00 frt
Rozs	10 25—10 45 frt	10 50—11 20 frt
Árpa, takarmány	6 50—6 90 frt	6 50—7 20 frt
Árpa, szeszfőzésre	7 55—8 35 frt	8 80—9 50 frt
Árpa, seres	8 65—9 75 frt	8 90—10 60 frt
Zab	6 65—6 85 frt	6 70—7 05 frt
Törökbuza	6 25—6 35 frt	6 70—7 20 frt

Budapesti marhavásár június 15-ikén. Összes felhajtás 1119 drb. nagy és 600 drb. apró marha. Ebből eladott 20 drb. bika, 501 db. ökör, 400 db. vágó tehén, 134 db. fejős tehén, 62 db. bival, 509 db. borju, — darab bárány, 91 drb. birka. Árak: bika darabonként 56—150 frt, ökör páronként 190—330 frt, vágó tehén páronként 145—290 frt, fejős tehén darabonként 75—194 frt, bival páronként 150—225 frt, borju darabonként 7—22 frt, bárány páronként 5—9 frt, birka párja 10—15 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús — — frt, tehénhús — — frt, borjuhús — — frt, bivalhús — — frt.

Bécsi marhavásár június 14-ikén. Összes felhajtás: 4445 drb. és pedig 2351 drb. magyar, 1540 drb. lengyel és

554 drb. német fajta, melyből 4348 drb. ökör, 48 drb. tehén, 49 drb. bika és — drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 48—56 frt, lengyel 48—54 frt, német 49—58 frt, tehén 45—49 frt, bika 48—52 frt, bival 44 frt. Lábán darabonként 180—285-frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár június 18-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőező részvénytársaság jelentése.) Az üzlet szilárdabb volt, mert eladók kevesebbel kínáltak és hét zárlattal élénkebb hangulat állott be.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 240—280 klgr. nehéz 52½—53½ kr., 180—240 klgr. nehéz 52½—53 kr., öreg 300 klgr. tuli 50—51 kr., vidéki sertés 51—52 kr. Transitóban: szerbiai 50—52 kr., romániai 48—51½ kr. tiszta klgrkint.

Takarmány árak: tengeri bánati 6.40 frt, román 6.50 frt. árpa 6.90 frt. Helyi állomány: június 13-án maradt: 82,567 darab; hozzá hajtatott: alvidékről kövér 5491 drb., Szerbiából 2065 drb., Romániából 1722 drb., magyar államvasutal 1044 drb., együtt 10,322 drb., összesen 92,889 drb. Elhajtatott: Felvidékre 421 drb., Bécsbe (m. h. 378 drb.) 3118 drb., Csehországba 939 drb., Bodenbachon át 2535 db, Ruttkán át 1219 db. Budapesti fogyasztás 2439 drb., Kültelki fogyasztás 80 drb., magyar államvasut-

tal 53 drb., együtt 10,786 drb., marad állomány 82,103 drb. A részvény szállásokban 20,929 drb. van elhelyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban maradt június 10-éről 13,082 drb., felhajtatott: szerbiai 2065 drb., romániai 1722 drb., együtt 3787 drb., összesen 16,869 drb., elhajtatott 8629 drb., marad állomány 13,240 drb. és pedig 5707 drb. szerbiai és 7533 drb. romániai. Az egészségi vizsgálatnál eddig 1962 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Disznózsir szilárd üzlet, kész áru hordóval együtt 67.50—F8 frt, június-július havi kötésben hordó nélkül 64.50—65 frt.

Szalonna: jó üzlet, vidéki szalonna 60-50 frt, városi áru 63-50—64 frt, füstölt szalonna 68—69 frt.

Bécsi sertésvásár június 14-én. Összes felhajtás 3828 drb. és pedig 950 drb. nehéz, 1273 drb. középnehéz és 1605 drb. süldő; melyből 1899 drb. magyar, 1605 drb. orosz-lengyel, 220 drb. szerb és 104 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 48—50 frt, középnehéz 45—47 frt, süldő 36—44 frt; szalonna és zsir 63—64 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsa*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozse	június 14	750	600	—	—	254	420	530	140	320	36
Brassó	június 17	830	565	520	365	190	370	300	—	250	48
Csik-Szereda	június 15	775	—	325	350	275	475	210	80	200	36
Décs	június 14	1390	1040	890	430	335	600	960	370	500	40
Déva	június 11	1160	860	820	—	280	600	305	125	230	44
Ersébetváros	június 18	700	600	550	—	140	400	380	170	350	44
Fogarás	június 17	900	—	705	—	197	563	240	100	285	42
K.-Fehérvár	június 11	1135	980	910	—	660	490	290	—	290	46
Gy.-Sz.-Miklós	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	június 16	800	—	600	—	230	400	320	300	350	40
M.-Vásárhely	június 16	970	870	870	605	230	490	300	180	450	44
Nagy-Enyed	június 16	1020	825	690	—	134	400	340	200	260	44
H.-Szeben	június 17	780	660	560	—	260	480	180	110	300	46—48
Bégesvár	június 16	720	560	550	—	215	400	160	100	170	44
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	június 16	775	637	655	—	257	387	260	180	260	40
Sz.-udvarhely	június 14	800	625	550	—	250	425	250	50	200	40

*) A csillaggal jelelt árak motermázására értendők.

Melléletek

100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét

a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	szori hirdetésnél										
	1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—24	1—30	1—36	1—42	1—52	
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
3/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
3/16 v. nyolcad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.